

Kronikken

Onsdag den 5. august 1981.

(Hvilken (Holstebro)avis den bragtes i vides ikke).

Af fhv. uldspinder Kr. P. Olsen, Holstebro

William Waagner burde også have et gadenavn

Da William Waagner døde i februar 1942, mistede landet en af sine store lyrikere, og Holstebro blev definitivt befriet fra sin, i borgeligt omdømme, fortabte søn og miskendte geni. Var man ikke interesseret i hans lyrik, var man til gengæld så meget mere interesseret i hans meriter og hans private tørst. Denne genius, der med sit sinds rige følsomhed havde besunget naturen omkring Holstebro, som ingen siden har gjort - om de duftende lyngheder og de vestjyske sletter, med stormvejrspinte høje, om hjejens skrig og synske ræves tuden, mod hedens bange får. Denne lyrikkens skaber gik mange ligesom i en stor bue udenom, når han høj og rank, med fuldskæg og stav i hånd, som en anden Carit Etlar-roomantiseret tater skridtede gennem Holstebros gader.

Som bekendt var der taterblod i William Waagner på mødrene side, og mellem denne taters uskrevne love og borgerskabets hævdundne retsbegreber, var forholdet ikke altid lige samstemmende. Adskillige konflikter og lovovertrædelser, som Waagner gjorde sig skyldig i, med rette eller urette, medførte, at Waagner kom i miskredit hos borgerskabet. Den offentlige moral slår som regel hårdt og brutalt til den, der bevæger sig uden for dens afstukne baner, og ingenlunde blev han skånet for dens hårde dom. Ordet Tater, som

Kronikøren

Kr. P. Olsen

Waagner selv gerne skiltede med, skal ikke fra min side opfattes i nogen nedsættende betydning, og når man i de senere år har betegnet ham som en original, er denne betegnelse ramt helt ved siden af, i hvert fald af dette ords almindelige opfattelse. Naturligvis har han været et særpræget menneske, som enhver digter vel må være.

I William Waagners spaltede sind var både kongen og stodderen til stede, og når stodderens ansigt trådte frem, kunne det vel skyldes den ringe forståelse, man viste ham. Udadtil havde han mange beundrere blandt landets førende skribenter, men følelsen af at være miskendt af borgerskabet, forfulgt og stå uden for den befolkning, han var opvokset blandt, har uden tvivl forbitret hans sind. En håbløs fattigdom gjorde heller ikke tilværelsen blidere for ham. William Waagner blev kun 42 år, og i bedømmelsen af hans sidste leveår må man heller ikke se bort fra, at han døde af hjernebetændelse.

Inden for lyrikkens svære kunst, var han så afgjort en naturbegavelse, og han magtede let og virtuost denne kunst, i en stil, tone og rytme, der helt og holdent var hans egen, bortset fra et par digte fra hans helt unge år, der synes at være præget af Jeppe Aakjær.

Waagners produktion omfatter både naturlyrik og kærlighedsdigte. Højest når han dog i naturlyrikken, hvor hans sind ligesom stemmes i en angstfuld og hengiven betagelse af efterårets og vinterstormenes kraftfulde vælde.

I digtsamlingen »Tatersind« udgivet på Westermanns Forlag i 1943 med forord og i udvalg af Tom Kristensen, findes to nytårsdigte, der så at sige danner et alfa og omega til William Waagners livskæbne.

I »Nytårssang« fra 1921 er han kåd, drenget og slubbertagtig, og her gengives de to første vers:

Men når midnatstimen nå's
skal på vid gab døren slå's.
Jeg vil trodse
borger og borgmesterbud.
Vi, som har modet i behold,
vi går lige Fanivold gennem kirkedøren og på strøget ud.

Om en kælling dør af skræk,
om en stander ryddes væk, og et høkerskilt
styrter ned med brag,
Det var den lifligste musik, nogen vandrer fik,
som vandred lige lukt ind i den nye dag.

I hans senere digt »Nytårsshymne« er hans vinger ligesom blevet stækkede, og heri skriver han bl.a.:

Mænd med snævre syner har du til min verden bragt,
og hvis jeg falder for den fristelse at tegne de profiler,
da er det for at losse rådne frugter, før jeg iler,
og for ej at kende dem igen fra denne nytårsvagt.

Men, tilføjer han, i de sidste to linier af det bedrøvelige digt:

I mit blod er der endnu megen stolt erobringsvarme.
Men jeg skal mindes dig - så arm og træt, så klam og grå.

I 1930 forlod William Waagner Holstebro, og med hustru, børn og barnevogn, drog han gennem flere europæiske lande, hvor de, gennem fire år, væsentligt ernærede sig ved salg af prospektkort.

Denne fattige og omtumlede tilværelse kunne synes lidet misundelsesværdig for fru Waagner, men hun ejede sansen for de skønne og ukonkrete værdier, og trods den bitre nød udtalte hun sig senere om, at denne besynderlige Europa-rejse var både interessant og indholdsrig.

Personligt har jeg aldrig set eller talt med William Waagner, da jeg først kom til Holstebro få år efter hans død. men da jeg i forvejen havde stiftet bekendtskab med hans digtning, besluttede jeg mig til at opsøge fru Jensine Waagner, der i sine sidste leveår boede nær Lavhedevej.

Det var en smuk sommeraften i 1950, og fra hendes bolig hørte jeg på afstand en harmonikas primitive og sørgmodige toner spille den dengang så populære melodi om »Gyldenlakken«, og hvilken melodisk optakt kunne være mere træffende for mit besøg?

Fru Waagner modtog mig med stor glæde og gæstfrihed, og vi fik en både lang og interessant samtale om Waagner og hans digtning, en samtale, der blev fulgt op af gentagne besøg, der dog mest fandt sted i banegårdsgarderoben, som hun dengang bestyrede.

Da jeg under mit første besøg så William Waagners rødmalede skrivebord, som Jensine Waagner værnede om, som en helligdom, faldt den tanke mig naturligt ind, at også ved dette bord havde Waagner skrevet sit

ejendommelige lyriske digt »Du som fo'r«, og hvori han taler med musen for den alvorlige sang:
»Polyhymnia«. Dette teatraliske digt fortjener at gengives i sin fulde længde:

Erindrende mit løfte
blæser ud jeg tællepråsen,
og mindes dig - hver nat,
når månen lyser på mit bord.
De er klamme, disse stråler,
som vor kærlighed var kølig.
Thi de sande ord er kolde,
er de ikke, du som fo'r.

I dine kærtegn
var der intet nyn
af ømhed eller vildskab.
Og jeg mærked ej,
du stræbte
efter stemning
eller sligt.

Med din videns klarhed
har du
forkyndt mig dine tanker.

I dine breve
har du skabt
et kærlighedens
marmordigt.

Men hvem har målt
det ildhav,
der skjules under bjerget.
Hvem tæller alle gnister
i et nordlys
kort og stum.
Hvem fatter,
hvad der lides,
før et skib

i månens bleghed
skrues langsomt
ned af isen
i verdenshavets skum.

Holstebros veje og gader er rige på digternavne, men som den kunstens by, Holstebro ynder at kalde sig, har man endnu ikke fundet det betimeligt, at også William Waagner skulle have et gadenavn.

Som al stor og lødig kunst er undfanget af lidelse, således også med Waagners lyrik. I hans væsen var der kræfter, der bevidst og ubevidst drog ham mod den livsførelse og smerte, af hvis forædling al sand kunst fødes. Hvad han tabte af borgerlig værdighed, kæmpede hans kunstneriske sind at give erstatning for, men leve af sin kunst kunne han ikke, og således blev livet ham slutteligt for byrdefuldt.

Nok er borgerskabet samfundets fundament, og mange ville måske mene, at han burde have taget sig noget mere nyttigt til. Men Waagner kendte sit eget værd, og man bør ikke stikke en spade i hånden på en diamanttsliber! William Waagner blev kun 42 år, og i et af hans allerseneste digte, med titlen »Min Dagligbøn« kunne meget tyde på, at han havde en anelse om, at han ikke skulle blive nogen gammel mand, og han skriver således:

Disse simple linjer,
som jeg be'r i løn,
er min morgen,
middag og min aftenbøn.

Ber' jeg da af ydmygt hjerte:
Luk mig ind
i den skønne skare
med de fromme sind.

Giv mig så at virke
stort i simple ord.
Enkelt, dybt og stærkt
er åndens liv på jord.

Var mit skæbnespil
end stundom nok så stygt,
jeg har dog altid sovet
både godt og trygt.

Herren være med mig
i min sjælefred.
Herren være med,
når høstens sol går ned.

Får jeg intet venteår,
men skal jeg brat,
slynges ud af livet
i den store nat,

giv mig da til afsked
blot et dybt sekund
at samle livets dage
i et strålebundt.